

Průvodce spotřebitele

(vydáno jen v e-formátu)

TECHNICKÉ NORMY – TVORBA, POUŽITÍ A ZÁJEM SPOTŘEBITELE

Libor DUPAL

Technické normy – tvorba, použití a zájem spotřebitele

Ing. Libor DUPAL

Obsah

PŘEDMLUVA - Jen poučený spotřebitel se může účinně chránit.....	3
1. ÚVODEM.....	4
2. INFRASTRUKTURA PRO TVORBU NOREM	5
3. PROCES TVORBY NOREM	6
3.1. Východiska.....	6
3.2. Organizace procesů standardizace na národní úrovni.....	6
3.3. Evropská regulace procesů	7
4. ZÁJMY SPOTŘEBITELE A JAK JE PROSAZOVAT	8
5. DOSTUPNOST NOREM A DALŠÍCH INFORMACÍ.....	10
6. ZÁVĚREM - VIZE 21	10

Tato publikace byla připravena v rámci projektu Služby pro zodpovědného spotřebitele a pro korektní trh, financovaného z neinvestiční dotace prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ze státního rozpočtu ČR pro rok 2018.

Z rozpočtových důvodů je publikována (v tomto prvním vydání) pouze v e-formátu, bez profesionálního grafického zpracování. Děkujeme za pochopení.

ISBN 978-80-87719-67-1 (Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.)

PŘEDMLUVA - Jen poučený spotřebitel se může účinně chránit

Při výběru služby či výrobku jako spotřebitelé vyžadujeme, aby předmět našeho zájmu z hlediska bezpečnosti, kvality, funkce, trvanlivosti či použití obecně naplnil naše očekávání.

Taková očekávání jsou zahrnuta do technických norem. Někdy více, jindy i méně. Aby to bylo spíš více, je důležité, aby se do procesu tvorby norem spotřebitelé zapojovali a své zájmy zde prosazovali a obhajovali. A nejenom při vlastní tvorbě norem. Normy jsou totiž obecně nezávaznými pravidly a „směrnicemi“, a je proto třeba jejich používání na trhu co nejvíce prosazovat - právě v zájmu spotřebitelů.

Tvorba norem je vážná a zodpovědná činnost a profese. Můžeme ji ale vnímat, aniž bychom snižovali její význam, jako hru. V procesu, kterého se účastní řada zainteresovaných stran, je třeba zápalu a odhodlání, smyslu pro fair play a respektu k druhým, vytrvalosti a trpělivosti začít znovu příště, když pro tentokrát to "nevyšlo". Toto vnímání jsme podtrhli i grafickým zpracováním našich nově upravených stránek (<https://www.top-normy.cz/>). Grafický námět je ostatně použit i na „obálce“ této e-publikace.

Posilování informovanosti spotřebitele (obecně každého občana) je složitá věc. Trávíme mnoho času vyhledáváním informací o všem možném. Orientace v dostupných informacích, jejich ověřování z různých pramenů, vyloučení pochybných či zcela mylných, to už je jiný problém. A už vůbec, ale skutečně vůbec, nechceme být „poučováni“.

Zkušeností se vzděláváním spotřebitelů má Sdružení českých spotřebitelů (SČS) mnoho; a jak asi vyplývá z předchozího odstavce, jsou to nejenom zkušenosti pozitivní. Na naše snahy působit na spotřebitele tak, aby se v různých problematikách přiměřeně orientovali, nerezignujeme a rezignovat nemůžeme. Základním mottem naší strategie je „Jen poučený spotřebitel se může účinně chránit“.

Technická normalizace – standardizace je velmi technický obor. Není snadné ho občanům – spotřebitelům přiblížit. V této publikaci nabídneme souhrn, byť stručný, ale i tak dosti technický, který by mohl dát poměrně komplexní pohled. Zejména chceme vyzdvihnout, proč je tak důležité, aby bylo v procesech standardizace zajištěno zastoupení spotřebitelů k obhajobě jejich zájmů.

Naše aktivity zahrnují i jednodušší, srozumitelnější nástroje se stejným záměrem, ale jsou samozřejmě méně vypovídající. Odkazujeme na naše vzdělávací aktivity zaměřené na mládež. "Používání norem se vyplatí" je slogan, který jsme použili ve videoklipech, ve kterých jsme demonstrovali důležitost technických norem pro různé oblasti našeho života – ohledně kvality a bezpečnosti výrobků a služeb. Pro „život kolem nás“ obecně, či v konkrétních případech pro pracovní prostředí, pro volný čas, sport či zábavu. (Klipy můžete shlédnout na adrese [Zde](#)¹.)

V publikaci se pokusíme některé pojmy a procesy z oblasti technické normalizace (standardizace) vysvětlit. Pro spotřebitele je velmi důležité, aby všechny subjekty na trhu, zejména malé a střední podniky, významu normalizace rozuměly a normy co nejvíce používaly. Kvalitativní i bezpečnostní požadavky stanovené v technických normách by měly být prvotním kritériem pro spotřebitelem očekávanou úroveň kvality a bezpečnosti výrobku či služby zejména tam, kde nejsou upraveny přímo a závazně v právních předpisech.

Ing. Libor Dupal

Programový ředitel a předseda správní rady SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ, z. ú.,
Ředitel KABINETU PRO STANDARDIZACI, o. p. s.

¹ <http://www.top-normy.cz/uvodni-stranka/proc-normy/normy-a-mladez.php>

1. ÚVODEM

(Co je technická norma?; Legislativní východiska; Závazné versus dobrovolné použití norem; Byla kvalita výrobků „dřív“ lepší?)

Česká technická norma je dokument schválený pro opakované nebo stálé použití a označený písmenným označením ČSN, jehož vydání bylo oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (v dalším obvykle ÚNMZ).

Soustavu českých technických norem tvoří **původní** české technické normy, evropské či mezinárodní normy **přejaté překladem** a konečně evropské či mezinárodní normy **přejaté v původním jazyce** nebo přejaté **schválením k přímému používání**.

Existují způsoby a kompetence k „určení“ vybraných norem, splněním jejichž požadavků se dosáhne předpokladu splnění požadavků právního předpisu. Pokud je takovéto určení provedeno na čistě národní (rozuměj české) úrovni, je pro takové normy zaveden termín **určené normy**. Pokud se jedná o proces evropský, jedná se o **harmonizované normy**.

V této publikaci se těmito (a dalšími) pojmy nebudeme blíže zabírat. Vysvětleny jsou buď v dále citované legislativě, anebo v naší speciální publikaci *Význam určených norem pro trh a spotřebitele zvláště* - [Zde](#)².

Tvorba českých technických norem je upravena českými zákony³, přičemž určitý (a to významný) rámec vymezuje i evropská legislativa⁴.

Normy⁵ jsou v zásadě dobrovolné (doslova: nejsou obecně závazné), byť existují různé nástroje, jak jejich používání ve vazbě na legislativní opatření zesílit a efektivně podpořit a rozšířit. Obecnou závazností se rozumí povinnost dodržovat normy obecně, bez jakéhokoliv omezení, tj. všemi právními nebo fyzickými osobami. A právě takovou závazností normy nedisponují.

Povinnost postupovat při určité činnosti v souladu s normami však může vzniknout, a to různými způsoby, především pak na základě ustanovení právního předpisu, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem je nutno dodržovat české technické normy. Odkazy na normu v právních předpisech mohou mít z hlediska jejich síly formu odkazu výlučného (povinného) nebo indikativního. Podrobněji s těmito pojmy se můžete rovněž seznámit ve výše citované publikaci.

Autor této publikace se občas setkává s některými reminiscencemi na dobu před „sametovou revolucí“; alespoň dvě zde stručně rozvedeme s autorovými komentáři:

- *Normy byly závazné; nyní chybí tato závaznost norem, je to důvod nekvality výrobků a služeb na trhu...*

Je pravda, že normy byly (do r. 1994) závazné; závaznost byla zajištěna procesy, které neodpovídají principům demokratického právního státu; zapomíná se však, že množství technických požadavků tehdejších norem - zejména ve vazbě na bezpečnost výrobků - přešlo do závazných technických předpisů; anebo byly tyto požadavky zapracovány do norem, jejichž plnění se na základě právního předpisu vyžaduje. S tím, že se dobrovolné normy na trhu uplatňují

² <https://www.konzument.cz/users/publications/10-top-normy/311-vyznam-urceny-norem-pro-trh-a-pro-spotrebitele-zvlaste.pdf>

³ Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky (v platném znění) ([Zde](#)/[Zde](#)), resp. č. 90/2016 Sb., o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh (v platném znění) ([Zde](#)).

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 ze dne 25. října 2012 o evropské normalizaci, změně směrnice Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES a 2009/105/ES, a kterým se ruší rozhodnutí Rady 87/95/EHS a rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1673/2006/ES; Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru - Strategická vize pro evropské normy – další pokroky v posílení a urychlení udržitelného růstu evropského hospodářství do roku 2020 - KOM(2011) 311 v konečném znění; viz též zde: <http://www.top-normy.cz/procesy-standardizace/nadnarodni-normy/budoucnost-normalizace-2012.php>, resp. též https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/policy_cs

⁵ Zkratku „norma“ budeme v textu v dalším používat namísto úplného pojmu „technická norma“ popřípadě i namísto přesného názvu „Česká technická norma“, kde ale budeme upřednostňovat zkratku ČSN

nedostatečně, problém je, s tím autor plně souhlasí; stát prostřednictvím svých institucí nedostatečně podporuje zviditelnění a uplatňování norem. Takové dobrovolné nástroje existují a cesta ke kvalitě není podmíněna návratem k závaznosti norem.

- *Normy byly přísné, a tedy zajistily kvalitu - kvalita výrobků na trhu byla skvělá ...*

Přísnost norem? Pravda jen částečně, a pokud ano, existovalo množství výjimek z dodržování norem, neboť podle nich nemohl socialistický podnik reálně vyrábět; a že kvalita výrobků na trhu byla skvělá (no comment; autor textu zde prožil polovinu svého života a pamatuje ...).

2. INFRASTRUKTURA PRO TVORBU NOREM

(Zodpovědnost za procesy standardizace - tvorba, vydávání a distribuce norem, struktury na národní, evropské a mezinárodní úrovni)

Tvorbu, vydávání a distribuci norem, jejich změny a zrušení zaručuje v Česku stát. Národním normalizačním orgánem (ve smyslu evropské legislativy) je u nás již výše zmíněný „úřad“ - ÚNMZ, včetně plnění povinností vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a z členství v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích.

ÚNMZ zřídil Českou agenturu pro standardizaci (ČAS) jako státní příspěvkovou organizaci k zajišťování tvorby, vydávání a distribuce norem (ČAS funguje od počátku roku 2018).

Náklady na tvorbu norem hradí ten, kdo požaduje jejich zpracování. Náklady na tvorbu norem, především českých technických norem přejímajících evropské normy, zpracovaných na základě požadavku ministerstev nebo jiných ústředních správních úřadů a náklady spojené s členstvím v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích hradí stát.

Dalším zásadním zákonným ustanovením je, že české technické normy nebo jejich části vydané na jakémkoliv nosiči smějí být rozmnožovány a rozšiřovány jen se souhlasem ÚNMZ.

Na evropské úrovni působí Evropský výbor pro normalizaci (Comité Européen de Normalisation – CEN), Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique – CENELEC) a Evropský ústav pro normalizaci v telekomunikacích (ETSI). Jsou to nevládní organizace, které tvoří odborně zaměřený systém pro zajištění evropské normalizace. Národní orgány, které jsou jejich členy, se podílejí na přípravě evropských norem prostřednictvím technických komisí ustanovených příslušnou evropskou organizací za účelem řešení konkrétních oblastí technické činnosti. Organizace a funkce ETSI je poněkud odlišná, není zde však třeba to blíže komentovat.

Na mezinárodní úrovni zajišťují tvorbu mezinárodních norem ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) a IEC (Mezinárodní elektrotechnická komise). Jsou to rovněž nevládní organizace, které tvoří odborně zaměřený systém pro celosvětovou normalizaci. Národní orgány, které jsou členy ISO nebo IEC, se podílejí na přípravě mezinárodních norem prostřednictvím technických komisí ustanovených příslušnou organizací za účelem řešení konkrétních oblastí technické činnosti. Konkrétními zájmy spotřebitelů s ohledem na mezinárodní normy se zabývá výbor ISO (COPOLCO, tj. Výbor pro spotřebitelskou politiku), který byl pro tento účel založen Radou ISO s účastí IEC. V pracovních orgánech tohoto výboru je již více let zástupce Kabinetu pro standardizaci. Opět - poněkud specifický systém je zaveden v rámci mezinárodní normalizace pro telekomunikace (ITU).

3. PROCES TVORBY NOREM

(Konsensus jako prostředek procesu; národní metodika pro zajištění procesu standardizace; zapojení stran)

3.1. Východiska

Norma je dokument vytvořený na základě konsenzu, schválený uznaným orgánem a poskytující pro všeobecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo znaky pro činnosti nebo jejich výsledky a zaměřený na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti.

Co to vlastně je konsenzus? Rozumíme jím všeobecný souhlas charakterizovaný tím, že žádná z důležitých zainteresovaných stran nemá odůvodněné námitky vůči podstatným otázkám, vedený snahou vzít v úvahu stanoviska všech zainteresovaných stran a smířit se s protichůdnými argumenty. Přitom však konsenzus nemusí znamenat bezpodmínečně jednomyslnost.

Normy se vytvářejí na národní, regionální (tj. obvykle evropské) a mezinárodní úrovni. Je to dostatečně zřejmé z popisu normalizační infrastruktury v předchozí kapitole.

Normalizační organizace (národní, evropské či mezinárodní) připravují pouze takové normy, které požaduje trh. Tuto práci provádějí odborníci z průmyslových, technických a podnikatelských sektorů, které si tyto normy vyžádaly a které je budou následně zavádět. K těmto odborníkům se mohou (a je to nanejvýše žádoucí) připojit i jiní odborníci s relevantními znalostmi, jako jsou zástupci vládních institucí, zkušebních laboratoří, spotřebitelských organizací a akademií nebo nevládní organizace, které se konkrétně zajímají o záležitosti řešené v normách. Tyto obecně demokratické principy lze v praxi často nespokojeně naplňovat – např. malé a střední podniky, anebo spotřebitelské organizace nedisponují dostatečnými prostředky (finančními, a tedy ani technickými a odbornými), aby svoji účast v procesech standardizace účinně v potřebném rozsahu zajistily.

3.2. Organizace procesů standardizace na národní úrovni

(Zpracováno dle metodických pokynů ČAS - zkráceno) Normalizační úkoly tvorby norem, zařazované do plánu technické normalizace (dále plán TN), jsou především zaměřeny na ochranu veřejného zájmu v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., konkrétněji - na zajištění bezpečnosti a kvality produktů, ochranu životního prostředí a zdraví, kompatibilitu technických řešení a vytvoření podmínek pro konkurenceschopnost firem a usnadňování jejich přístupu na evropský a světový trh.

Normalizační práce spočívá v projednávání návrhů norem až po případné zavedení těchto norem do národní normalizační soustavy. Z hlediska kvantity se jedná zejména o zapojení do evropského normalizačního procesu, včetně následného zavedení evropské normy do soustavy ČSN; nicméně i projednávání mezinárodních norem, či norem původních je přirozenou součástí standardizace.

Jak uvedeno výše, spolupráce se uskutečňuje v pracovních orgánech evropských či mezinárodních normalizačních organizací v rámci dohodnutých forem členství ČR v těchto organizacích.

ČR má v technických komisích a subkomisích ISO a IEC status aktivního („P“) člena tam, kde je o spolupráci zájem a kde jsou vytvořeny podmínky pro aktivní účast pro normalizační práci (odborné, finanční, organizační atd.). V CEN, CENELEC a ETSI má ČR status aktivního člena vždy, což vyplývá ze statutu členství ČR v těchto evropských normalizačních organizacích. Spolupráci s příslušnými evropskými a mezinárodními organizacemi dojednává ČAS podle potřeb a zájmu technické veřejnosti a zejména podle požadavků věcně příslušných ústředních správních úřadů tam, kde je předpoklad průběžného (stabilního) plnění závazků vyplývajících pro aktivní spolupráci z příslušných pravidel evropských a mezinárodních organizací.

Návrhy ČSN může zpracovávat (samozřejmě kromě samotné agentury) jen její smluvní zpracovatel. Řádně zdůvodněné úkoly, u nichž došlo se zpracovatelem k dohodě o zpracování úkolu, se zařazují do návrhu plánu TN, který sestavuje ČAS.

Návrh plánu TN sestavuje ČAS v úzké spolupráci s technickými normalizačními komisemi – TNK (jsou-li zřízeny) a s věcně příslušnými ústředními správními úřady, popř. s ostatními navrhovateli úkolů.

Při navrhování úkolů tvorby norem, které nemají obdobu v evropské nebo mezinárodní normalizaci, je třeba uvážit, zda tyto nové ČSN nemohou představovat překážku mezinárodního obchodu. Návrhy původních ČSN podléhají notifikaci podle požadavků CEN a CENELEC. Přiměřeně se postupuje při navrhování rozborových úkolů.

Do plánu TN se nezařazují úkoly řešící problematiku shodnou s připravovanými návrhy evropských norem (uplatnění klidu prací – standstill – podle vnitřních předpisů CEN/CENELEC). Obdobně se postupuje i v případě rozpracovaných návrhů norem ISO a IEC.

Návrh na zařazení úkolu do plánu TN může podat kdokoliv. Návrh musí být doložen technickým a ekonomickým zdůvodněním, obsahujícím specifikaci navrhovaného záměru (účel a význam sledovaný úkolem); přehled výchozích podkladů pro zpracování úkolu; informaci o způsobu hrazení nákladů na úkol (vyjádření financující organizace); název úkolu a specifikaci navrhovaného záměru v anglickém jazyce (pouze u původních ČSN pro účely notifikace).

Seznam zahajovaných úkolů schváleného plánu TN se zveřejňuje v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve Věstníku ÚNMZ a na webových stránkách www.unmz.cz.

Plnění jednotlivých úkolů plánu TN se zabezpečuje z prostředků organizací nebo z příspěvku poskytnutého zřizovatelem ČAS na zabezpečování tvorby českých technických norem, na základě smluv.

Dále odkazujeme na druhy mezinárodních a evropských dokumentů včetně značek: <http://www.agentura-cas.cz/druhy-mezinarodnich-a-evropskych-dokumentu-vcetne-znacek>.

3.3. Evropská regulace procesů

Prioritou pohledu zapojení spotřebitelů ve vztahu k evropským rámcům a iniciativám je účinná podpora evropského systému normalizace, vycházející zejména ze Strategické vize pro evropské normy a ze Společné iniciativy pro evropskou normalizaci (viz pozn. pod čarou č. 4). Jeho principy jsou inkluzivnost, transparentnost a účinné zapojení všech zúčastněných stran, včetně podpory účasti všech zainteresovaných stran na vnitrostátní úrovni; cílem tedy je i na národní úrovni aplikovat zapojení spotřebitelů v procesech standardizace a zohledňovat zájem spotřebitelů i v nástrojích a produktech těchto procesů, s dosažením rovnováhy mezi spotřebitelskými a obchodními zájmy, a to na strategické i operativní úrovni.

Při tom je nezbytné zohledňovat zájmy spotřebitele všech věkových kategorií a schopností, včetně přístupnosti výrobků a služeb pro zvláště zranitelné spotřebitele.

Podmínkou cíle k podpoře účinného zapojení spotřebitelů v procesech standardizace je i dostupnost norem za zvláštní sazby nebo za zvýhodněné ceny balíku norem s učením organizace spotřebitelů, které zapojení spotřebitelů do TN a do standardizace zajišťují.

Související odkazy (výběr):

Politiky EU: <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/01-politiky-procesy-planu/a-politiky-koncepce-eu.php>;

Koncepce českého spotřebitele pro zapojení do standardizace: <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/01-politiky-procesy-planu/a-nase-koncepce.php>;

Informace k „plánování“: <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/01-politiky-procesy-planu/b-planovani.php>.

4. ZÁJMY SPOTŘEBITELE A JAK JE PROSAZOVAT

(Očekávání spotřebitelů; V čem normy mohou napomoci; Priority; Kabinet pro standardizaci – česká cesta)

Spotřebitelé očekávají, že služby a výrobky budou z hlediska kvality, trvanlivosti a snadného použití odpovídat jejich očekávání. Normy jsou sice nezávaznými pravidly a „směrnicemi“, ale mohou tato spotřebitelská očekávání pomáhat naplňovat.

Cílem spotřebitelů je proto zajistit, aby normy pro spotřební výrobky a pro služby byly co možná nejuplněnější a odpovídaly skutečným potřebám spotřebitelů. Spotřebitelé a jejich organizace mohou ale hrát také důležitou roli při šíření informovanosti široké veřejnosti o existenci norem, a tak zajistit, že kupující budou požadovat, aby byly výrobky vyráběny či služby poskytovány podle těchto norem, nemluvě o dalších souvisejících nástrojích, jako jsou značky kvality založené na prokázání shody s normou např. formou dobrovolné certifikace.

Normy mohou mimo jiné. zajistit:

- bezpečnější, zdravější a z hlediska ochrany životního prostředí vhodnější výrobky a služby; – výrobky a služby vyšší kvality a spolehlivosti;
- lepší provozní slučitelnost mezi výrobky a větší důslednost při poskytování služeb;
- lepší výběr a přístup ke zboží a službám;
- nižší náklady pro spotřebitele;
- lepší informace o výrobcích a službách. Této funkce mají normy dosáhnout tím, že všechny zainteresované a hmotně ovlivněné strany musí mít možnost se tohoto procesu zúčastnit.

Každý, kdo chce v procesu normalizace zastupovat některou ze zájmových skupin, se musí podrobně seznámit s náležitými procedurami, naznačenými v předcházející kapitole. To platí samozřejmě i pro zástupce spotřebitelů.

Omezené finanční prostředky jsou však obvyklou průvodní skutečností nejen pro spotřebitelskou organizaci. Je proto třeba hledat co nejefektivnější způsoby účasti v normalizačním procesu.

V průběhu procesu tvorby norem by se spotřebitelská organizace měla snažit zapojit (de facto by měl národní normalizační orgán usilovat o získání vstupních informací od spotřebitelů, pokud mu takové informace chybějí), a to zejména při sestavování programů normalizační činnosti a v okamžiku výběru prioritních oblastí pro činnost technických komisí. Kromě toho musí zástupci spotřebitelů rozhodovat o oblastech, kde je účast spotřebitelů stěžejně důležitá, a o oblastech, o nichž si pouze přejí být informováni. V procesu je více momentů, kdy spotřebitelé pocítí zvýšenou potřebu pro zapojení. Např. v průběhu práce technické komise je třeba učinit rozhodnutí, které ovlivní stanovený předmět normy anebo požadovanou úroveň (úrovně) funkčnosti. Dále po distribuci návrhu, když TNK zvažuje všechny přijaté připomínky. A samozřejmě – konečný návrh normy v etapě hlasování. Nicméně je logické, že spotřebitelské zájmy musí být v procesu obhajovány průběžně a konzistentně. Není korektní vystoupit dramaticky proti návrhu normy v etapě finálního návrhu k hlasování, pokud jsme se v průběhu tvorby v jednotlivých etapách nevyjadřovali a neúčastnili.

Ve vztahu k volbám priorit zvažujeme například následující faktory:

- Bezpečnost a zdraví (např. ve vztahu ke zdravotnickým a mechanicko-fyzikálním nebezpečím, záření, nebezpečí požáru, elektromagnetické kompatibilitě, instalaci a údržbě, pevnosti a toxicitě materiálů, návodům k obsluze/označování výrobků štítky, likvidaci, ustanovením týkajícím se handicapovaných osob a jiných zranitelných spotřebitelů - např. seniorů, dětí).
- Ochrana životního prostředí (např. požadavky na označování výrobků zelenými - ekologickými štítky a energetickými štítky, štítky o spotřebě energie, likvidace výrobků, odpadů a obalů, ochrana zdrojů, ochrana surovin, úspora energie, snížení hlučnosti, znečištění, ovzduší a voda, analýza životního cyklu, systémy environmentálního managementu).

- Vhodnost pro daný účel (např. technická účinnost, bezporuchovost, životnost, pohodlné používání).
- Ergonomie a antropometrie včetně dopadu stárnutí na duševní a tělesné schopnosti (např. spotřeba energie, návod k obsluze/informace, ochrana osobních údajů).

A při rozhodování o prioritách také můžeme zvažovat konkrétní sektory a oblasti normalizace (výrobky související s dětmi, elektronické a elektrické spotřebiče pro domácnost, jízdní kola a sportovní vybavení, nábytek atd.).

A jak je tomu konkrétně u nás? Sdružení českých spotřebitelů (SČS) založilo v roce 2009 Kabinet pro standardizaci, obecně prospěšnou společnost (KaStan). KaStan plní obecně prospěšné činnosti a poskytuje obecně prospěšné služby s tímto mandátem:

a. Ovlivňuje normalizační práce z hlediska důležitosti pro zájmy českých spotřebitelů na národní, evropské a globální úrovni; toho dosahuje:

- šířením informací, které shromažďuje na národní, evropské i mezinárodní úrovni, za účelem zabezpečování informovanosti technické i spotřebitelské veřejnosti o technické normalizaci a o stavu technické normalizace ve vymezených oborech, a také s cílem propagace používání technických norem,
- koordinací zapojení spotřebitelů do technické normalizace a přípravy a tvorby stanovisek a podnětů i přímým zapojením do technické normalizační práce týkající se návrhů
  - nových pracovních úkolů, fáze „enquiry“ a formálního hlasování,
  - mandátů Evropské komise pro evropské normalizační organizace (CEN/CLC/ETSI),
  - vnitrostátních předpisů a směrnic EU i jiných aktů (ve vztahu ke standardizaci),
  - dokumentů ISO, resp. ISO COPOLCO (včetně hlasování, dotazníků aj.),
- využíváním prostřednictvím a spolupráce s evropskými a mezinárodními spotřebitelskými organizacemi působícími v normalizaci s cílem dosáhnout co největší účinnosti ovlivňování standardizačních procesů (např. a zejména ANEC);

b. Komunikuje s národními i regionálními úřady a institucemi a se zástupci podnikatelské sféry, zejména z oblasti malého a středního podnikání a s dalšími veřejnými i soukromými subjekty, asociacemi atp., jejichž zájmu se dotýkají některé oblasti technické normalizace (či obecně standardizace), a to s ohledem a s cílem podporovat rozvoj čistého podnikatelského prostředí ohleduplného vůči zájmům spotřebitelů;

c. Působí v oblasti vzdělávání, osvěty, vydavatelsko-nakladatelských činností a poradenství ve vztahu k jednotlivým oblastem standardizace.

Na přelomu let 2016 a 2017 se SČS/KaStan rozhodly zhodnotit dosavadní zkušenosti ve formě komplexně pojatého dokumentu, který má v příštích letech přispět k větší srozumitelnosti a transparentnosti aktivit při spolupráci různých partnerů v oblasti zapojení spotřebitelů do technické normalizace. Na tomto základě vznikl dokument Koncepce pro zapojení českých spotřebitelů do technické normalizace (dále jen „[koncepce](#)“⁶).

V minulých letech některé, zejména zahraniční, zdroje umožnily významný rozvoj funkce vyvíjené struktury zapojení spotřebitelů v ČR. Nejsou však trvalé, a tedy systematické; udržitelnost českého modelu zapojení spotřebitelů do standardizace je třeba zajistit z dalších (rozuměj v první řadě národních) zdrojů. SČS a KaStan dlouhodobě spolupracují s ÚNMZ (a nyní ČAS), který v rámci svých programů podporuje konkrétní úkoly. Tato koncepce by měla spolupráci povýšit na nový kvalitativní stupeň - na úroveň běžnou v rozvinutých členských zemích EU a zemích EHP. Cílem koncepce je především systematická spolupráce v letech 2017–2021.

⁶ <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/01-politiky-procesy-plany/a-nase-koncepce.php>

V koncepci, s podtitulem *KROK KE STANDARDIZACI PRO 21. STOLETÍ – ... nejen slovy!*, je specifikováno pět cílů s rozpracovanými opatřeními, které mají českým spotřebitelům zajistit důstojné zapojení do procesů standardizace. Zahrnují účinné zapojení spotřebitelů na principech evropských regulací a iniciativ, podporu vyváženého regulačního rámce tvořeného právními předpisy a technickými normami, budování expertního zázemí, spolupráce s partnery, vzdělávání veřejnosti a zviditelnění úlohy norem, rozvoj mezinárodního zapojení a zastoupení a v neposlední řadě finanční zajištění zapojení spotřebitelů.

5. DOSTUPNOST NOREM A DALŠÍCH INFORMACÍ

(Informační systém ÚNMZ/ČAS o předpisech a normách, ČSN online; top-normy.cz)

V souvislosti s předmětem této kapitoly připomeneme funkci aplikace ČSN online. ÚNMZ, resp. dnes již ČAS poskytuje snadný, rychlý a cenově dostupný online přístup k českým technickým normám a normalizačním dokumentům prostřednictvím tohoto portálu. Podrobné informace a vstup do ČSN online naleznete na adrese Zde⁷ (spravované ČASem). Základní informace o normách jsou dostupné zdarma na adrese Zde⁸ a zejména odkazujeme na informační portál o předpisech a normách zpřístupněný prostřednictvím webu ÚNMZ⁹. Aplikace je velmi dobře a přehledně zpracována. Její konkrétní využití popisujeme podrobněji v již citované publikaci *Význam určených norem pro trh a spotřebitele zvláště*.

Několikrát jsme také odkazovali na naše stránky <https://www.top-normy.cz/> a je logické, že v tomto souhrnu je rovněž zařazujeme.

Za důležité považujeme na tomto místě upozornit na zcela nově (srpen 2018) otevřené stránky ISO COPOLCO [Zde](#)¹⁰, Na struktuře těchto stránek se zásadním podílem účastnil autor této publikace – byl nositelem úkolu pro jejich přípravu. Cílem úkolu bylo připravit takovou strukturu pro národní *case studies* o zapojení spotřebitelů do standardizace, které by umožnila přiměřeně jednotné zpracování a srovnání takových výstupů.

6. ZÁVĚREM - VIZE 21

Koncepcí nazvanou *KROK KE STANDARDIZACI PRO 21. STOLETÍ – ... nejen slovy!*, chtějí Sdružení českých spotřebitelů a Kabinet pro standardizaci dosáhnout stavu, který v koncepci pojmenovaly *Vize 21*. Je ambiciózní, ale všemi svými silami se budeme snažit k němu směřovat:

Dosažení takového stavu, kdy bezpečnost a kvalita výrobků a služeb na trhu ČR - jako nedílné součásti vnitřního trhu EU - jsou zajištěny přiměřeně srovnatelně, jako je tomu v tradičních západních zemích EU a EHP, tzn. že výrobky a služby nabízené na českém trhu jsou jak v souladu s právními předpisy, tak i s technickými normami a všechny nástroje z oblasti standardizace (technické předpisy a technické normy, posuzování shody na regulované i dobrovolné bázi, akreditace, metrologie, dozor nad trhem a úřední kontroly) správně fungují ve prospěch konečného spotřebitele a ve prospěch čistého, korektního trhu vysoce zohledňujícího oprávněné zájmy společnosti a zájmy spotřebitele. V rámci procesů standardizace pak musí fungovat účinně nástroje, zajišťující účast spotřebitelů v procesech tvorby nebo přejímání technických norem a zprostředkující zohlednění zájmů spotřebitelů jako zainteresované strany v těchto procesech.

⁷ <http://www.agentura-cas.cz/csn-online>

⁸ <http://seznamcsn.agentura-cas.cz/>

⁹ <http://www.unmz.cz/urad/informacni-portal-unmz>

¹⁰ <https://consumerlink.iso.org/country-case-studies.html>

Edice ‚Průvodce spotřebitele‘

PUBLIKACE SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ

Připraveno Kabinetem pro standardizaci

Tato publikace byla připravena v rámci projektu Služby pro zodpovědného spotřebitele a pro korektní trh, financovaného z neinvestiční dotace prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ze státního rozpočtu ČR pro rok 2018.

KABINET
PRO STANDARDIZACI
... top-normy .cz

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

TECHNICKÉ NORMY – TVORBA, POUŽITÍ A ZÁJEM SPOTŘEBITELE, edice: Průvodce spotřebitele, svazek č. 35 (jen elektronický formát), 1. vydání, editace © Ing. Libor Dupal, vydalo © Sdružení českých spotřebitelů, z. ú., srpen 2018.

ISBN 978-80-87719-67-1 (Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.)